

2026-09-03
LI2025/01868 (delvis)
LI2026/01592

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11930
404 39 Göteborg

Naturvårdsverket

106 48 Stockholm

Uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket att minska populationerna av säl till skydd för sårbara fiskbestånd och för att uppnå en hållbar ekosystembaserad förvaltning

Regeringens beslut

Regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket (myndigheterna) i uppdrag att tillsammans vidta åtgärder för att minska populationerna av gråsäl och knubbsäl till skydd för sårbara kustfiskbestånd. Myndigheterna ska gemensamt verka för en beståndsreglerande jakt, särskilt i områden med känsliga kustfiskbestånd. Syftet med jakten är att minska gråsäls- och knubbsälspopulationers storlek, hindra vidare tillväxt av populationerna, samt undanröja omotiverade hinder för sådan jakt.

Myndigheterna ska när uppdraget utförs ta hänsyn till gällande regler och Sveriges EU-rättsliga åtaganden.

Uppdraget ska utgöra en del av regeringens arbete med ekosystembaserad havsmiljöförvaltning samt hur hållbar fiskförvaltning och förvaltning av predatorer ska kunna integreras starkare i, och växelverka med, havsmiljöarbetet.

Myndigheterna ska när uppdraget utförs föra dialog med Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad, länsstyrelserna, Statens jordbruksverk och Sveriges lantbruksuniversitet.

Myndigheterna ska senast den 1 april 2027, 2028 och 2029 lämna redovisningar av uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet). Redovisningarna ska, som ett komplement till

Naturvårdsverkets årliga jaktbeslut på säl, innehålla en beskrivning av populationsstorlek, avskjutningsstatistik, statens kostnader för att administrera och genomföra säljakten samt en sammanställning över vilka jaktbeslut som har fattats under föregående kalenderår för respektive sälart inklusive en uppskattad effekt av åtgärden på känsliga kustfiskbestånd

Bakgrund och skälen för regeringens beslut

Regeringen kan konstatera att bevarandet av sälpopulationerna har lyckats så väl att populationerna nu har växt sig så starka att de i vissa områden har en negativ inverkan på den övriga miljön, främst känsliga kustfiskbestånd, och att sälpopulationerna begränsar möjligheten att återställa dessa kustfiskbestånd.

Bevarande av sälar regleras på EU-nivå genom rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Art- och habitatdirektivet har i svensk rätt genomförts genom bestämmelser i bland annat miljöbalken, artskyddsförordningen (2007:845), förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fiskelagen (1993:787), jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

De bestämmelserna som rör skydds- och licensjakt på säl finns i jaktförordningen. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet för gråsäl respektive knubbsäl bedömdes vara 10 000 djur enligt Sveriges rapportering till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet som Naturvårdsverket lämnade in till kommissionen i augusti 2025. Längs Sveriges kust uppehåller sig uppskattningsvis cirka 40–50 000 grå-, vikare- och knubbsälar. Den genomsnittliga tillväxthastigheten i gråsälspopulationen har under perioden 2003–2024 varit cirka 5 procent och den totala gråsälspopulationen uppskattas vara ca 70 000 individer i hela Östersjön. Sälar kan ha en betydande påverkan på vissa fiskarter, särskilt i kustområden och i situationer där bestånden av rovfiskar är låga. Eftersom populationen av såväl gråsäl i Östersjön som knubbsäl i Västerhavet av flera myndigheter bedöms vara livskraftiga anser regeringen att en minskning av bestånden inte äventyrar långsiktigt livskraftiga populationer. Förvaltningen av säl rymmer enligt regeringens bedömning en bestandsreglerande jakt samtidigt som gynnsam bevarandestatus upprätthålls.

Den negativa trenden med minskande bestånd av rovfiskarter, särskilt i Sveriges kustområden i Östersjön, behöver vändas. Trots att omfattande fiskeregleringar har införts i flera områden för att stärka bestånden av rovfiskarter som exempelvis abborre och torsk, uteblir en tydlig återhämtning av bestånden i flera av dessa områden. Det finns därför behov av att tillämpa flera och bredare insatser för att stärka fiskbeståndens utveckling.

De minskande bestånden av abborre och gädda har lett till en ökning av spigg. När rovfisken försvinner och spiggen tar över förstärks övergödningssymptomen i Östersjön. Regeringen konstaterar mot den bakgrunden att förvaltningen av havsmiljöer, av fisk samt av predatorer på kustrovfisk såsom säl, är tätt sammanlänkad. För flera fiskbestånd i Östersjön och Västerhavet är beståndssituationen kritisk med stort behov av återhämtning. För att stärka rovfiskbestånden finns det behov av att utöver regleringar av fisket också kunna vidta åtgärder för att minska predationen från säl.

Det behövs en helhetssyn på havsmiljöförvaltningen för att skapa förutsättningar för att fiskbestånden ska kunna nå hållbara nivåer och utveckla en naturlig bestandsstruktur med stora individer. Under rådande omständigheter behöver därför fiskdödligheten minska oavsett vad som orsakar den. Lämpliga avvägningar behöver göras såsom att balansera förekomst av predatorer mot tillgången av deras födoresurser. Det finns skäl för att minska sälpopulationerna.

Regeringen bedömer att möjligheterna att integrera förvaltningen av säl i havsmiljöarbetet, som en bevarandeåtgärd för att stärka kustfiskbestånd, behöver användas. För att öka effektiviteten i sälförvaltningen är det regeringens bedömning att omotiverade hinder för säljakt bör undanröjas.

Eftersom förvaltningsutrymmet för en bestandsreglerande jakt på gråsäl och knubbsäl numera är gott i Sverige bör den rekommendationen om bevarande av säl, *HELCOM recommendation 27–28/2*, som togs fram inom ramen för Helsingforskonventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö 2006, inte anses hindra en sådan jakt i Sverige.

Mot denna bakgrund bör Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten få i uppdrag att vidta åtgärder för att minska populationerna av gråsäl och knubbsäl till skydd för sårbara kustfiskbestånd och gemensamt verka för en bestandsreglerande jakt.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Magnus Andersson

Kopia till

Statsrådsberedningen/EU

Utrikesdepartementet/FMR och EUNA

Finansdepartementet/BA och SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/Nm, Me och CKS

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/SMF

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad
länsstyrelserna

Statens jordbruksverk

Sveriges lantbruksuniversitet